

Vlaanderen
is zorgzaam en
gezond samenleven

**Wijziging van het decreet van
21 november 2003 betreffende het
preventieve gezondheidsbeleid:
actualisering van het Preventiedecreet**

Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin,
Hilde Crevits,
Vlaams Parlement – dinsdag 5 maart 2024

Inhoud

- ▶ Update van het Preventiedecreet uit 2003 op basis van gewijzigde maatschappelijke inzichten, praktijkervaringen, technologische en wetenschappelijke evoluties
- ▶ Er zijn wijzigingen op drie inhoudelijke vlakken:
 - Gezondheidsbevordering en Vroegdetectie
 - Infectieziektebestrijding en Vaccinaties
 - Milieugezondheidszorg

Aanpassingen decreet (3)

► Artikel 2: wijziging van definities en nieuwe definities ingevoegd:

- Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)
- **Exposoom**
- **Gezondheidskundige advieswaarde** voor fysische en chemische factoren
- Gezondheidsimpact door klimaatverandering
- Medisch Milieukundige
- **Milieugezondheidskundig aandachtsgebied**
- Milieugezondheidszorg
- **Humane zeer zorgwekkende stoffen**

Een stof waarbij humane toxiciteit vermoed wordt of vastgesteld is, die relevant is voor een Vlaamse setting en die voldoet of mogelijk voldoet aan één of meer van de criteria. Hierdoor wordt de huidige definitie van streefwaarde voor chemische en fysische factoren opgeheven

- Vaccinator

Aanpassingen decreet (4)

► Artikel 3 (aanpassing Preventiedecreet 2003: artikel 6): toevoeging personen die in een Milieugezondheidskundig Aandachtsgebied verblijven (bijv. in Hoboken, Genk-Zuid, Menen, Zwijndrecht).

► Artikel 4 (27, §3): rechtsgrond voor de subsidiëring van lokale besturen bij het uitvoeren van de afspraken in het kader van het Preventief Gezondheidsbeleid

“§3. De Vlaamse Regering kan de besturen, vermeld in paragraaf 1, subsidiëren voor de afspraken, vermeld in paragraaf 2. De Vlaamse Regering bepaalt de subsidie en de subsidievoorwaarden en regelt de uitbetaling van de subsidie, de verantwoording voor de subsidie en het toezicht op de aanwending van de subsidie.”

Aanpassingen decreet (5)

► **Tweede soort van decretale wijzigingen: regelgeving m.b.t. de gegevensverwerking in het kader van preventief gezondheidsbeleid**

► Artikel 5 (34/2, §3, lid 4): delegatie aan de Vlaamse Regering voor het bepalen van de maximale bewaartermijn opheffen, er wordt (34/2, §3/1) een **maximale bewaartermijn** vastgelegd:

→ De maximale bewaartermijn wordt vastgelegd op **maximaal 10 jaar**

► Artikel 6 (34/3): i.k.v. gegevensverwerking bij behandeling van **milieugerelateerde vragen en gezondheidsklachten**

→ De administratie of organisaties die voor of samen met de administratie werken, partnerorganisaties en medisch milieukundigen kunnen **persoonsgegevens verwerken om diverse vooraf vastgelegde doeleinden:**

Bijv. het onderzoeken van meldingen van gezondheidsklachten of van de interpretatie van milieumeetgegevens, advies over blootstellingsbeperkingen of over bronmaatregelen.

Aanpassingen decreet (6)

► Artikel 7 (34/4): i.k.v. **gegevensverwerking bij HBM-programma**

- **Koppeling van milieumeetgegevens aan biomerkers van blootstelling en –effect**, hiervoor is **verwerking van persoonsgegevens** nodig van de natuurlijke persoon die deelneemt aan het onderzoek.
 - persoonsgegevens (ID), contactgegevens, milieugerelateerde gezondheidseffecten, leefstijlfactoren, socio-economische gegevens, preventieve begeleiding deelnemer, blootstellingsgegevens omgeving.
 - Verwijzing naar het programma voor humane biomonitoring cf. artikel 54 §2 Preventiedecreet,
 - Koppeling van gegevens met **gezondheidkundige gegevensbanken**, met milieudatabanken, voor heranalyse nieuwe wetenschappelijke statistische technieken en nieuwe wetenschappelijke kennis.
- In dit artikel worden de concrete gegevens die verwerkt mogen worden, de bewaartermijn en met wie ze al dan niet uitgewisseld kunnen worden, decretaal geregeld.
- Opname van de gegevens over de gezondheid en de leefstijl die verwerkt worden i.k.v. HBM, in het Elektronisch Medisch Dossier (EMD).

Aanpassingen decreet (7)

- ▶ Artikel 9 (43, §3): artikel 43 wordt opgeheven, maar wordt geregeld in het nieuwe artikel 43/1
 - Het registratiesysteem, waarvan sprake is in de derde paragraaf van artikel 43 wordt nu decretaal verankerd (geen volledige delegatie aan de VR meer)
- ▶ Artikel 10 (43): invoeging artikel 43/1 (**decretale basis registratiesysteem**)
 - **Uitwerking van de verplichting voor vaccinatoren om toegediende vaccinaties verplicht te registreren in het registratiesysteem Vaccinnet**
 - Registratieverplichting **geldt voor alle vaccinaties die deel uitmaken van het vaccinatieschema** en die toegediend zijn in het Nederlandse taalgebied
(voorheen enkel voor de vaccins die gratis door de Vlaamse overheid ter beschikking gesteld worden)
 - Mogelijkheid tot uitbreiding door de Vlaamse Regering tot vaccinaties die geen deel uitmaken van het vaccinatieschema, maar die wel kaderen in de preventieve gezondheidszorg.

Aanpassingen decreet (8)

▶ Artikel 10 (43): invoeging artikel 43/1 (decretale basis registratiesysteem)

→ registratieverplichting geldt ook in het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad voor wat betreft de toediening van de vaccins die gratis door de Vlaamse Gemeenschap ter beschikking worden gesteld.

→ personen die zich niet in het Nederlandse taalgebied hebben laten vaccineren, **kunnen de registratie vragen van vaccinaties** die zijn toegediend in

× het Franse taalgebied;

× het Duitse taalgebied

× het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad

× **Mits aan een aantal voorwaarden moet voldaan zijn:**

▶ Vaccinatie kadert in de preventieve gezondheidszorg;

▶ Registratie gebeurt op uitdrukkelijke vraag van de persoon aan wie het vaccin werd toegediend;

▶ Persoon kan de vaccinatie bewijzen door middel van officiële documenten.

→ **Regelt de gegevensverwerking i.k.v. het registratiesysteem**

Aanpassingen decreet (9)

- ▶ **Derde reeks van decretale wijzigingen, m.b.t. biotische factoren.**
- ▶ Artikel 8 (41/1): **bijkomende mogelijkheden om maatregelen te bevelen** wanneer biotische factoren een **dreigend of ernstig gevaar** vormen **voor de volksgezondheid**
 - Naast bevel tot stillegging of sluiting van een plaats, ruimte, inrichting of installatie die de oorzaak kan zijn van een besmetting
 - × **desinfectie bevelen**
 - × **aanbrengen van wijzigingen in de procesvoering**
 - × **uitvoeren van werkzaamheden aan de locatie** die oorzaak kan zijn van de besmetting
 - Indien deze bevelen niet worden nageleefd, ambtshalve uitvoering (mits motivering)
- ▶ Artikel 11 (44, §3): **uitbreiding delegatiebevoegdheden van de VR** over de rapportering van geanonimiseerde gegevens m.b.t. infecties door biotische factoren.
 - Doel: de epidemiologie ervan binnen de Vlaamse populatie te kunnen opvolgen
- ▶ **Aanduiding van ambtenaren** bevoegd voor maatregelen om de uitbreiding van infecties tegen te gaan door het nemen van maatregelen in de leefomgeving

Aanpassingen decreet (10)

- ▶
- ▶ Artikel 13 (47, §1, 1°): Verduidelijking van toepassingsgebied
 - Opsplitsing van artikel 47, §1, 1° in 1° en 1°/1
 - “dergelijke infectie” verwijderd en in plaats daarvan “**infectie die gevaarlijk is omwille van haar ernst of besmettelijkheid**”
- ▶ Artikel 13 (47, §1, 1°/1): expliciet mogelijk maken van **verplichte afzondering** ingeval stopzetting van het medicatiegebruik bij infectie die gevaarlijk is omwille van haar ernst of besmettelijkheid
 - ambtenaren-artsen de mogelijkheid om een **afzondering op te leggen**, of de **afzondering** die reeds was aangevat, te **verlengen** tot het gevaar op besmettelijkheid is geweken
- ▶ Artikel 13 (47, §1): Verduidelijking term ‘**medisch onderzoek**’
 - Onder **medisch onderzoek** worden niet enkel klinisch onderzoek, maar eveneens laboratoriumonderzoeken en medische beeldvorming verstaan

Aanpassingen decreet (11)

► Artikel 13 (47, §1): Uitbreiding van **opeising van ruimten voor isolatie** met de mogelijkheid om de nodige ruimten **in toeristische logies en in andere zorginstellingen** op te eisen

→ **Toeristische logies**

elke constructie, inrichting of ruimte bedoeld die de mogelijkheid biedt tot verblijf voor een of meer nachten aan personen die zich met het oog op vrijetijdsbesteding, ontspanning, persoonlijke ontwikkeling, beroepsuitoefening of zakelijk contact begeven naar of verblijven in een andere dan hun alledaagse leefomgeving

→ *Vlaamse Regering krijgt delegatie om te bepalen **door wie, op welke wijze en onder elke voorwaarden opeisen van ruimten vergoed wordt** en kan de omvang van die vergoeding bepalen.*

Aanpassingen decreet (12)

- ▶
- ▶ Artikel 13 (47, §1): Andere **bijkomende bevoegdheden ambtenaren-artsen** om de **verdere verspreiding van schadelijke effecten door biotische factoren tegen te gaan** (*m.a.w. voorkomen dat de reeds vastgestelde infectieziekte verder uitbreidt*)
 - **gemotiveerde aanmaningen en bevelen geven aan eigenaars en uitbaters van installaties** die minstens waarschijnlijk de oorzaak of medeoorzaak zijn van meerdere gevallen van een infectie
 - de nodige **maatregelen ambtshalve mogen uitvoeren of doen uitvoeren** (ingeval geen gevolg wordt gegeven aan de maatregelen)
- ▶ Artikel 13 (aanpassing kruisverwijzingen in de voorwaarden, vermeld in artikel 47, §2,): randvoorwaarde bij toevoeging verplichte afzondering
 - **verplichte afzondering** ingevoegd bij de maatregelen die enkel uitgevoerd kunnen worden **nadat de betrokken ambtenaar-arts overleg heeft gepleegd met de behandelende artsen**

Aanpassingen decreet (13)

► Artikel 14 (47/1): ambtenaren bevoegdheid **monitoring en maatregelen te bevelen in leefomgeving i.k.v. biotische factoren**

→ Ambtenaar, vermeld in artikel 44, §3, bevoegdheid om monitoring te bevelen en om maatregelen te bevelen in de leefomgeving om de oorzaak van de verdere verspreiding van de **schadelijke effecten door biotische factoren via de leefomgeving tegen te gaan**

× de sluiting van een plaats, ruimte of inrichting; de stopzetting, al dan niet gedeeltelijk in tijd en ruimte, van een activiteit of installatie; de desinfectie van een plaats, ruimte, inrichting of installatie; het aanbrengen van wijzigingen in procesvoering; het uitvoeren van werkzaamheden aan een plaats, ruimte, inrichting of installatie.

→ **Leefomgeving** (begrip dient ruim geïnterpreteerd te worden)

→ Indien bevelen niet worden nageleefd, kunnen zij deze **ambtshalve uitvoeren of doen uitvoeren**

Aanpassingen decreet (14)

- ▶ Vierde reeks van wijzigingsbepalingen m.b.t. impact van chemische en fysische factoren op de volksgezondheid.
- ▶ Artikel 15 (48): informatieplicht uitgebreid
 - iedere betrokkene heeft nu ook de plicht op vraag van de ambtenaren, vermeld in artikel 44, §3, 5°, aanvullende informatie mee te delen die de ambtenaren noodzakelijk achten voor het nemen van de aan de situatie aangepaste maatregelen.
- ▶ Artikel 16 (51): aanpassing terminologie
 - “**chemische stoffen** die de normale hormonale werking tijdens belangrijke ontwikkelingsfasen van het menselijk organisme ontregelen of kunnen ontregelen” werd vervangen door “**humane zeer zorgwekkende stoffen**”
 - × omvat méér dan stoffen die de hormonale werking verstoren
 - × stoffen kunnen om meerdere redenen zeer zorgwekkend zijn:
 - Voortplanting belemmeren
 - Kankerverwekkend zijn
 - Zich ophopen in de voedselketen, enz.

Aanpassingen decreet (15)

► Artikel 17 (52): aanpassing terminologie

→ Er wordt afgestapt van de term “streefwaarde”

(waarde die richtinggevend is voor een milieukwaliteitsniveau dat afgestemd is op een duurzame ontwikkeling)

→ Vervangen door term “**gezondheidkundige advieswaarde** voor fysische en chemische factoren”

- × Focus op de effecten die waarden kunnen hebben op de gezondheid van de mens
- × Bepaling o.b.v. een langdurige blootstelling van mensen voor een bepaalde stof
- × Vaststelling welke waarden in water, bodem, lucht of mens, geen of slechts verwaarloosbare negatieve effecten hebben op de gezondheid

→ Louter **adviserende waarde**!

→ Gaat uit van **gezondheidkundige benadering**

Aanpassingen decreet (16)

► Artikel 18 (53): maatregelen o.b.v. het **voorzorgsbeginsel**

- **Maatregelen worden risicogericht genomen** op basis van gegevens zoals tot dan toe gekend, en in het besef en de transparante communicatie dat heel wat kennis nog niet of onvolledig aanwezig is
- **Maatregelen worden zo snel mogelijk genomen** na een ernstig medisch milieukundig signaal
- Maatregelen worden geformuleerd **vanuit een volksgezondheidskundig standpunt**
- Maatregelen staan los van enig toekomstscenario
- × Gaandeweg er meer data en inzicht beschikbaar komt, worden deze maatregelen afgezwakt of verstrengd in tijd, ruimte en inhoud

Aanpassingen decreet (17)

- ▶ Artikel 19 (53/1): milieugerelateerde gezondheidskundige impact inschattingen
 - de Vlaamse Regering neemt minstens het **initiatief voor de ontwikkeling van een programma voor milieugerelateerde gezondheidskundige impact inschattingen**
 - × Hierin wordt nagegaan in welke mate mensen in het verleden, het heden, of in de toekomst werden of worden blootgesteld aan milieuverontreiniging op een bepaalde locatie, en of die blootstelling kan leiden tot negatieve gevolgen voor de volksgezondheid
- Dit vormt rechtsbasis voor de **uitbouw van huidige hotspotwerking**.

Aanpassingen decreet (18)

► Artikel 20 (53/2): Ambtenaren mogelijkheid geven **om maatregelen te nemen in de leefomgeving i.k.v. chemische factoren**

- Ambtenaren, vermeld paragraaf 1 van artikel 53/2, mogelijkheid om maatregelen te nemen in de leefomgeving om **blootstelling aan chemische factoren in het leefmilieu**, die een potentieel gevaar inhouden op schadelijke gezondheidseffecten bij de mens, **tegen te gaan**.
- Aanpassing of beëindigen van maatregel door ambtenaar in functie van de vermindering van risico op verdere verspreiding van de besmetting vanuit de plaats, ruimte, inrichting of installatie.
- Vrijwel dezelfde mogelijkheden, als deze ter beschikking van ambtenaren i.k.v. het kader van bestrijden van schadelijke effecten door biotische factoren.
- Indien bevelen niet worden nageleefd, kunnen zij deze **ambtshalve uitvoeren of doen uitvoeren**.
- Indien bevolen maatregelen niet worden nageleefd, hebben ambtenaren bevoegdheid om proces-verbaal op te stellen.

Aanpassingen decreet (19)

► Artikel 21 (53/3): Ambtenaren mogelijkheid geven om **maatregelen te nemen in de leefomgeving i.k.v. fysische factoren**

- Opsplitsing werd gemaakt naar aanleiding van het advies van de Raad van State, gelet op het feit dat artikel 53/2 kadert in de gewestbevoegdheid inzake leefmilieu, terwijl artikel 53/3 kadert in de gemeenschapsbevoegdheid inzake preventieve gezondheidszorg en in de gewestbevoegdheid inzake leefmilieu.
- Artikel 53/3 Preventiedecreet dient op dezelfde wijze geïnterpreteerd te worden als artikel 53/2 Preventiedecreet.
- **M.a.w. identieke werkwijze voor de maatregelen inzake fysische factoren in de leefomgeving als de maatregelen m.b.t. chemische factoren in de leefomgeving.**

Aanpassingen decreet (20)

- ▶ Artikel 22 (54): Vlaamse regering neemt initiatief voor het vaststellen van het **exposoom**

→ “§2/1. De Vlaamse Regering kan een initiatief nemen om een **programma om het exposoom vast te stellen, te ontwikkelen en uit te voeren**”.

- ▶ Artikel 22 (54): Vlaamse regering neemt initiatief oprichting van een netwerk voor milieugerelateerde gezondheidsgegevens

→ “§2/2. De Vlaamse Regering neemt het initiatief om een **netwerk voor milieugerelateerde gezondheidsgegevens** op te richten”

- × **Koppeling tussen gezondheidsgegevens van de bevolking en verschillende milieugegevens.**
- × Gezondheidsgegevens die situationeel of causaal aan milieu of onze omgeving kunnen gerelateerd zijn.

Aanpassingen decreet (21)

► Artikel 23 (54/1): **fonds financiering bepaalde initiatieven of maatregelen Preventiedecreet**

→ §1: aanwijzing van het bedoelde fonds als het **fonds Preventief Gezondheidsbeleid** (decreet 7 juli 1998)

► Artikel 23 (54/1): Mogelijkheden van financiering fonds worden uitgebreid

→ Reeds bestaande mogelijkheid om een financiële bijdrage te verkrijgen van de (mede)verantwoordelijken voor de aanwezigheid van de schadelijke fysische en chemische factoren blijft behouden.

→ **Uitbreiding zodat financiering gedaan kan worden i.k.v.**

- × **Het 'vervuiler betaalt'-principe**
- × **Gedeelde beleidsmatige verantwoordelijkheid** (als er een duidelijke beleidsmatige verantwoordelijkheid is vastgesteld)
- × **Gemeenschappelijke wetenschappelijke interesse** (cfr. leereffecten uit de vervuiling)

Aanpassingen decreet (22)

- ▶ Artikel 24: afdeling 4 toegevoegd

- “Afdeling IV. Initiatieven met betrekking tot **gezondheidsimpact door klimaatverandering**”

- ▶ In afdeling 4: artikel 56/1: de Vlaamse Regering kan bijkomende initiatieven initiëren om **gezondheidsimpact door klimaatverandering te detecteren, voorkomen en bestrijden**.

- Die initiatieven hebben minimaal betrekking op:

- × Gezondheidsimpactanalyse, surveillance van gezondheidsimpact door klimaatverandering, de gezondheidsaspecten van klimaatmitigatie en –adaptatie en sensibilisering.

- De Vlaamse Regering neemt minstens het initiatief voor de ontwikkeling en uitvoering van een **Vlaams Klimaatgezondheidsplan** (VR 1/12/2023)

Aanpassingen decreet (23)

► Artikel 25 (73/1): **causaliteitsanalyse van de relatie tussen de betreffende factor en de mogelijke gezondheidseffecten van deze factor** (o.b.v. bron-dosis-effect relaties)

→ de initiatieven en maatregelen met betrekking tot fysische en chemische factoren, vermeld in artikel 51, 52, 53, 53/1, 53/2, 53/3 en 55, worden voorafgegaan door een **causaliteitsanalyse** van de relatie tussen de betreffende factor en de mogelijke gezondheidseffecten van deze factor, gebaseerd **op bron-dosis-effect relaties**

→ Dergelijke analyse houdt rekening met volgende criteria:

- × de **sterkte van de afhankelijkheid** tussen de factor en het gezondheidseffect;
- × de **consistentie** waarmee de **afhankelijkheid** al is vastgesteld;
- × de **specificiteit van het verband** tussen de factor en het gezondheidseffect;
- × de **temporaliteit**, waarbij de factor voorafgaat aan het gezondheidseffect;
- × het **biologische verloop** van de afhankelijkheid;
- × de **plausibiliteit** van de afhankelijkheid;
- × de **coherentie** van de afhankelijkheid;
- × het **experimentele bewijs dat aanwezig is** voor de afhankelijkheid

Aanpassingen decreet (24)

- ▶ Artikel 26 (76): mogelijkheid opleggen **administratieve geldboete** nalaten voor zij die nalaten de verplichting infectieziekten geanonimiseerd te rapporteren
 - Administratieve geldboete van 100 tot 100.000 euro
- ▶ Artikel 27 (79): mogelijkheid opleggen **administratieve geldboete en/of gevangenisstraf uitgebreid:**
 - Bij niet naleven verplichting melding van infectieziekten
 - Bij niet naleven maatregelen artikel 41, §5/1 en artikel 47/1 (maatregelen infecties en biotische factoren)
- ▶ Artikel 28 (nieuw artikel 79/1): sanctie bij niet naleven artikel 53/2 of artikel 53/3
- ▶ Artikel 29: technische aanpassing door verschuivingen in artikel 47 Preventiedecreet:
- ▶ Artikel 30: wijziging inwerkingtreding artikel 5, artikel 22, 2°, en artikel 23 (exposoom, netwerk voor milieugerelateerde gezondheidsgegevens en fonds)